

Sygn. akt III C 520/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 sierpnia 2020 roku

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie III Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	Asesor sądowy Katarzyna Kubiak
Protokolant:	Sekretarz sądowy Katarzyna Zielińska

po rozpoznaniu w dniu 3 sierpnia 2020 roku w Szczecinie

na rozprawie sprawy

z powództwa W. S.

przeciwko (...) Spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa (art. 189 kpc)

I. ustala, że umowa na korzystanie z usług fitness klubu zawarta w dniu 18 października 2019 roku pomiędzy małoletnim powodem W. S., a stroną pozwaną (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna;

II. zasądza od pozwanej (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda W. S. kwotę 70 zł (siedemdziesięciu złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 19 maja 2020 roku do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. zasądza od pozwanej (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda W. S. kwotę 100 zł (stu złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Asesor sądowy K. K.

Sygn. akt: III C 520/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 3 sierpnia 2020 roku

Pozwem z dnia 30 kwietnia 2020 roku małoletni powód W. S. reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych A. S. i K. S. wniósł o ustalenie, że umowa na korzystanie z usług fitness klubu zawarta w dniu 18 października 2019 roku pomiędzy małoletnim powodem W. S. a pozwaną (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty, a także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że w dniu 18 października 2019 roku W. S. zamierzał skorzystać z jednorazowej usługi fitness w obiekcie (...) przy al. (...) w S., prowadzonym przez pozwaną spółkę. Pracownicy klubu

fitness poinformowali powoda, że warunkiem jednorazowego wejścia na siłownię za 1 zł jest dokonanie rejestracji za pośrednictwem strony internetowej. Pracownicy obiektu wypełnili za powoda wybrane fragmenty kwestionariusza. Powód nie został poinformowany, że przedmiotowa rejestracja w istocie prowadzi do zawarcia umowy z pozwaną na okres 12 miesięcy i wiąże się z obowiązkiem uiszczania miesięcznych opłat za karnet w kwocie 99 zł.

Strona powodowa wskazała, że w momencie zawierania spornej umowy W. S. miał 16 lat i ograniczoną zdolność do czynności prawnych, zaś zawierana przez niego umowa nie należała do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, przez co do jej ważności wymagana była zgoda przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda. Rodzice powoda zwrócili się do Federacji (...) o udzielenie pomocy w sprawie zawartej przez powoda umowy. Federacja (...) wystosowała szereg pism do pozwanej, podnosząc odmowę potwierdzenia przedmiotowej umowy przez przedstawicieli ustawowych powoda. Pozwana nie zgodziła się ze stanowiskiem Federacji (...), wskazując, że zawarta przez małoletniego powoda umowa należy do kategorii umów, o których mowa w art. 20 k.c. i nie wymaga potwierdzenia przez przedstawiciela ustawowego. Za pośrednictwem firmy windykacyjnej, pozwana skierowała do powoda wezwanie do zapłaty na kwotę 511,95 złotych tytułem należności wynikającej z umowy z dnia 18 października 2019 roku. Powód do dnia wniesienia pozwu nie spełnił świadczenia.

W dalszej treści uzasadnienia strona powodowa wywodziła, że W. S. ma interes prawny w wytoczeniu powództwa w niniejszej sprawie, ponieważ zachodzi potrzeba usunięcia niepewności prawnej, co do jego obowiązku zapłaty na rzecz pozwanej opłat wynikających ze spornej umowy.

Pozwana (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwana wskazała, że w dniu 18 października 2019 roku powód w pełni skutecznie zawarł z pozwaną na odległość Umowę o świadczenie usług fitness w wariantcie F. C., na warunkach określonych w Regulaminie Usług – (...) – Oferta Regularna. Powyższe, zdaniem pozwanej, potwierdza fakt, że powód przeszedł cały proces zawierania umowy na stronie internetowej pozwanej. Pozwana podkreśliła, że powód zapoznał się z treścią i zaakceptował postanowienia regulaminu. Pozwana niezwłocznie potwierdziła fakt otrzymania zamówienia, przesyłając wiadomość na adres e-mail podany przez powoda podczas składania zamówienia na stronie internetowej i z tą chwilą doszło do zawarcia umowy. Pozwana zaprzeczyła jakoby pracownicy obiektu fitness nakazali powodowi dokonanie rejestracji za pośrednictwem Internetu, czy żeby wypełnili za powoda wybrane fragmenty kwestionariusza.

W ocenie pozwanej, prawidłowo rozwijająca się osoba w wieku 16 lat jest w stanie z dostatecznym rozeznaniem zrozumieć znaczenie czynności prawnej polegającej na zawarciu umowy o treści odpowiadającej tej, jaką zawarł powód. Zdaniem pozwanej, brak jest w tej sytuacji podstaw, aby przyjąć, że do ważności umowy zawartej przez powoda wymagana była zgoda jego przedstawiciela ustawowego, gdyż sporna umowa należy w przypadku powoda do umów zawieranych powszechnie w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, o których mowa w art. 20 k.c. Pozwana podniosła, że w dobie silnie propagowanego obecnie modelu zdrowego stylu życia powszechne stało się zawieranie umów o świadczenie usług, które oferowane są w obiektach podobnych do tych prowadzonych przez pozwaną, i dla większości osób z tych usług korzystających zawieranie tego rodzaju umów należy do bieżących spraw życia codziennego. Pozwana wskazała, że rówieśnicy powoda dokonują często wielu poważniejszych transakcji, jak choćby zakup telefonu komórkowego, opłacenie usługi fryzjerskiej, kosmetycznej czy biletu na koncert, niekiedy znacznie przewyższających wysokość opłaty za karnet na siłownię i ważność tego rodzaju umów nie jest kwestionowana.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód W. S. urodził się w dniu (...).

Niesporne, a nadto:

- kserokopia odpisu skróconego aktu urodzenia k. 5

W dniu 18 października 2019 roku powód W. S. zamierzał skorzystać z jednorazowej usługi w obiekcie fitness (...) mieszczącym się przy al. (...) w S..

Dowód:

- zeznania przedstawicielki ustawowej A. S. k. 70-72
- zeznania przedstawiciela ustawowego K. S. k. 72-73

Na miejscu powód dowiedział się od pracowników klubu fitness, że rejestracja za pośrednictwem Internetu jest warunkiem jednorazowego wejścia na siłownię za 1 zł. Powód przy pomocy pracowników klubu fitness wypełnił kwestionariusz rejestracyjny znajdujący się pod adresem (...)pl. (...) przy zawieraniu umowy posługiwała się wzorcami umownymi (...) Usług (...) oraz (...).

Dowód:

- zeznania przedstawicielki ustawowej A. S. k. 70-72
- zeznania przedstawiciela ustawowego K. S. k. 72-73
- Regulamin Usług (...) k. 6-10
- Regulaminem Strefy Klienta C. F. k. 11-13v

Po dokonaniu rejestracji na stronie internetowej, pozwana przesłała wiadomość na adres e-mail podany przez powoda w celu potwierdzenia rejestracji konta użytkownika. Powód potwierdził fakt rejestracji i złożenia zamówienia, co skutkowało zawarciem umowy. Zgodnie z § 2 ust. 4 Regulaminu Usług, po złożeniu zamówienia użytkownik zobowiązany był uiścić jednorazowo zwrotną opłatę weryfikacyjną, służącą do potwierdzenia przez dostawcę płatności prawidłowości danych karty płatniczej, podanych przez użytkownika w chwili składania zamówienia.

Dowód:

- wydruk korespondencji e-mail z dnia 18.10.2019 r. – potwierdzenie zamówienia k. 60-61
- Regulamin Usług (...) k. 6-10

Przelew bankowy na kwotę 1 zł wykonała za powoda jego koleżanka.

Przed rozpoczęciem procesu rejestracji, powód nie został poinformowany przez pracowników pozwanej, że przedmiotowa rejestracja prowadzi w istocie do zawarcia umowy na okres 12 miesięcy, w przypadku braku odstąpienia od umowy w ciągu 14 dni od jej zawarcia. Podczas rejestracji Powód nie otrzymał od pracowników obiektu karty użytkownika, a jedynie kartę do szatni, którą po treningu zobowiązany był zwrócić. Powód nie został poinformowany, że przysługuje mu karta członkowska.

Była to jednorazowa wizyta powoda w klubie fitness C..

Dowód:

- zeznania przedstawicielki ustawowej A. S. k. 70-72
- zeznania przedstawiciela ustawowego K. S. k. 72-73

Zgodnie z § 1 ust. 20 Regulaminu Usług, użytkownikiem klubu może zostać osoba posiadająca co najmniej ograniczoną zdolność do czynności prawnych mająca ukończone 16 lat.

Zgodnie z § 5 ust. 2 Regulaminu usług, umowa o świadczenie usług w wariantcie Karnet (...) C. nie może zostać wypowiedziana, z innych przyczyn, aniżeli określone w ust. 4 i 5 poniżej, z zastrzeżeniem postanowień ust. 1 lit. a”.

Zgodnie z treścią § 5 ust. 3 Regulaminu usług, jeżeli umowa przestanie obowiązywać przed upływem okresu na jaki została zawarta z przyczyn wywołanych przez jedną ze Stron, określonych odpowiednio w ust. 4 i 5 poniżej, strona ta jest zobowiązana do zapłaty drugiej stronie kary umownej za wcześniejsze rozwiązanie umowy, w wysokości obliczonej jako iloczyn wartości opłaty miesięcznej obowiązywania umowy oraz liczby miesięcy, które pozostały do końca okresu obowiązywania umowy, o którym mowa w § 4 ust. 6, gdyby umowa nie została rozwiązana.

W myśl § 5 ust. 4 Regulaminu usług, użytkownik ma prawo rozwiązać umowę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku jednoczesnej niedostępności usług, trwającej dłużej niż 7 dni, z zastrzeżeniem, że Operator i (...) mają prawo do czasowego nieświadczenia usług i zamknięcia obiektu fitness lub jego części, w celu przeprowadzenia prac konserwatorskich, remontów lub innych koniecznych działań.

Zgodnie z § 5 ust. 5 Regulaminu usług, operator jest uprawniony do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia w następujących przypadkach:

- a) Powstania po stronie użytkownika zaległości w regulowaniu opłat wynikających z umowy za trzy miesiące kalendarzowe obowiązywania umowy,
- b) Udostępnienia przez użytkownika osobie trzeciej karty w celu nieuprawnionego skorzystania przez tę osobę z usług,
- c) Kopiowania karty w celu udostępnienia jej lub jej numerów osobom trzecim,
- d) Naruszenia przez użytkownika regulaminu w sposób powodujący zagrożenie życia lub zdrowia dla innych osób korzystających z Obiektu fitness albo rażąco naruszający przyjęte normy i obyczaje, w szczególności regulaminu usług fitness,
- e) Korzystania przez użytkownika z usług w celach związanych bezpośrednio z prowadzoną działalnością gospodarczą, zawodową lub inną działalnością o charakterze zarobkowym.

Dowód:

- Regulamin Usług (...) k. 6-10

Na podstawie zawartej umowy powód był zobowiązany do uiszczania miesięcznych opłat za karnet w kwocie 99 zł. Łącznie 12-miesięczny koszt usługi opiewał na kwotę 1.188 zł.

W chwili zawarcia umowy powód miał ukończone 16 lat. Powód zawierając umowę z pozwaną nie przedłożył pisemnej zgody opiekuna ustawowego na jej zawarcie.

Niesporne

Wobec faktu, że powód nie uiszczał na rzecz pozwanej należnych miesięcznych opłat za karnet, pozwana wezwała powoda do spłaty zadłużenia. W dniu otrzymania wezwania powód dowiedział się, że zawarł z pozwaną umowę na korzystanie z usług klubu fitness. Wówczas ojciec powoda K. S. udał się do obiektu fitness C. celem wyjaśnienia zaistniałej sytuacji z kierownictwem klubu. Na miejscu został poproszony o złożenie reklamacji. Pismem z dnia 2 lutego 2020 roku matka powoda A. S. również złożyła pozwanej pisemną reklamację, informując jednocześnie, że nigdy nie wyraziła zgody na zawarcie przez syna umowy z pozwaną.

Dowód:

- zeznania przedstawicielki ustawowej A. S. k. 70-72

- zeznania przedstawiciela ustawowego K. S. k. 72-73

- pismo A. S. z dnia 2.02.2020 r. k. 14

W celu polubownego załatwienia niniejszej sprawy, rodzice powoda skorzystali z odpłatnej pomocy Federacji (...) działającej na postawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. W dniu 10 lutego 2020 roku Federacja (...) wysłała do pozwanej e-mail z pismem, w którym wnioskuje o zaniechanie podjętych działań wobec powoda. W odpowiedzi pozwana nie zgodziła się ze stanowiskiem Federacji (...) oraz nie wyraziła zgody na polubowne rozwiązanie sporu. W związku z powyższym Federacja (...), w dniu 21 lutego 2020 roku, po raz kolejny wezwała pozwaną o zaniechanie naruszeń wobec powoda pod rygorem wystąpienia na drogę postępowania sądowego. W dniu 6 marca 2020 roku pozwana wystosowała do powoda ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 511,95 zł.

Niesporne, a nadto:

- wniosek K. S. k. 15

- wydruk korespondencji e-mail 17-22

Za sporządzenie ww. pism oraz pozwu Federacja (...) wystawiła notę księgową na kwotę 70 zł.

Dowód:

- nota księgową k. 27

W. S. nie uzyskuje własnych dochodów. Nie posiada żadnego majątku. Pozostaje na utrzymaniu rodziców. Uczęszcza do liceum ogólnokształcącego. Jest dzieckiem z deficytami zdrowotnymi. Ma stwierdzony zespół hiperkinetyczny oraz cierpi na zaburzenia integracji sensorycznej. Dysponuje orzeczeniem z poradni psychologiczno – pedagogicznej. Uczęszcza na zajęcia wyrównawcze z powodu dysgrafii. W. S. posiada własny rachunek bankowy, który jest przypisany do konta rodziców. W roku szkolnym otrzymuje kieszonkowe w wysokości około 50 zł miesięcznie. Powód nie ma żadnych zobowiązań. Nie ma własnego komputera ani konsoli do gier. Posiada telefon komórkowy marki H., który został zakupiony w abonamencie przez ojca powoda kilka lat temu. Rodzina powoda utrzymuje się z wynagrodzenia przedstawicielki ustawowej A. S., które wynosi około 5.000 zł miesięcznie. Matka powoda pracuje jako kurator zawodowy. Ojciec powoda W. S. w dniu 30 kwietnia 2020 roku stracił pracę i od dnia 3 czerwca 2020 roku rozpoczął nową pracę jako mechanik samochodowy z minimalnym miesięcznym wynagrodzeniem. Zdiagnozowano u niego glejaka i od dnia 25 czerwca 2020 roku przebywa na zwolnieniu lekarskim. Wcześniej pracował jako sprzedawca w sklepie motoryzacyjnym z wynagrodzeniem 3.000 zł miesięcznie. Powód ma również młodszego brata. Dom, w którym zamieszkuje rodzina powoda, jest obciążony kredytem hipotecznym zaciągniętym we frankach szwajcarskich, którego miesięczna rata wynosi 1.500 zł. Rodzina posiada również liczne zobowiązania finansowe i nie jest w stanie odłożyć żadnych oszczędności.

Dowód:

- zeznania przedstawicielki ustawowej A. S. k. 70-72

- zeznania przedstawiciela ustawowego K. S. k. 72-73

Ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie zostały poczynione w oparciu o zeznania przedstawicieli ustawowych powoda oraz przedłożone przez strony dokumenty. Dokumenty te nie były przez żadną ze stron niniejszego postępowania kwestionowane, nie wzbudziły także wątpliwości, czy to natury faktycznej czy też prawnej ze strony orzekającego w sprawie Sądu. Z kolei zeznania przedstawicieli ustawowych powoda były logiczne i w konsekwencji brak było podstaw do kwestionowania ich wiarygodności. Należy przy tym podkreślić, iż pozwana nie kwestionowała twierdzeń przedstawicieli ustawowych w zakresie sytuacji majątkowej i osobistej powoda oraz jego rodziny.

Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda W. S., bowiem przeprowadzenie tego dowodu zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania, a wszystkie istotne dla sprawy okoliczności, tj. ustalenie sytuacji majątkowej i środowiskowej powoda, okoliczności zawarcia umowy, Sąd ustalił podczas przesłuchania przedstawicieli ustawowych powoda. Strona pozwana nie zgłosiła zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione w przeważającej części.

W niniejszej sprawie małoletni powód W. S. reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych wniósł o ustalenie, że umowa na korzystanie z usług klubu fitness zawarta pomiędzy nim a pozwaną, w dniu 18 października 2019 roku, bez uprzedniej zgody przedstawiciela ustawowego, jest nieważna jako umowa, w drodze której małoletni powód zaciągnął względem pozwanej zobowiązanie i stał się jej dłużnikiem.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa wskazując, że sporna umowa należy do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, o których mowa w art. 20 k.c. i wobec tego dla ważności umowy nie była wymagana zgoda przedstawiciela ustawowego.

W niniejszej sprawie kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia miała ocena charakteru łączącej strony umowy z dnia 18 października 2019 roku, a przede wszystkim ustalenie, czy umowa o korzystanie z usług klubu fitness należy do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego czy też umowa ta wiąże się z zaciągnięciem zobowiązania, dla skuteczności której wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego osoby mającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowił przepis art. 189 k.p.c., zgodnie z treścią którego powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Przepis art. 189 k.p.c., aczkolwiek zamieszczony w Kodeksie postępowania cywilnego, ma charakter materialnoprawny, stanowi bowiem podstawę dochodzenia roszczeń. Formuła przepisu art. 189 k.p.c. - ustalenie prawa bądź stosunku prawnego - jest tak szeroka, że obejmuje wszelkie prawa i stosunki prawne w zakresie prawa cywilnego, z wyjątkiem tych, w przypadku których ustawodawca przewidział wyraźne wyłączenie bądź przewidział wyraźnie szczególny tryb takiego ustalenia. Przedmiotem ustalenia na podstawie omawianego przepisu może być wyłącznie, co wynika wprost z jego treści, jedynie prawo lub stosunek prawny. Przepis ten nie może natomiast stanowić podstawy powództwa o ustalenie faktu, stanu faktycznego lub dowodów, które miałyby być wykorzystane w innym procesie, poza jednym wyjątkiem ustalenia przez sąd faktu o charakterze bezpośrednio prawotwórczym, który w istocie zmierza do ustalenia prawa lub stosunku prawnego np. ustalenie, że dane zdarzenie było wypadkiem przy pracy, czy też ustalenie postanowienia umownego określonej treści (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1998 r., III CKN 563/97; wyrok z dnia 5 czerwca 2007 r., I UK 8/07; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., II PZP 14/05).

Powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może być uwzględnione jedynie wtedy, gdy spełnione są łącznie dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda. Wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2011r., II CKN 898/00 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PK 167/09). Ciężar dowodu w zakresie spełnienia powyższych przesłanek spoczywa, zgodnie z przepisem art. 6 k.c., na powodzie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2000 roku, I CKN 903/00 oraz z dnia 14 stycznia 2015 roku, I CSK 1057/14).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego lub prawa, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości w tym zakresie i zapewni powodowi ochronę jego

prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. O prawnym charakterze interesu - czyli o potrzebie wszczęcia określonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści wyroku - decyduje obiektywnie istniejąca potrzeba ochrony sfery prawnej powoda. Uzależnienie powództwa o ustalenie od istnienia interesu prawnego należy oceniać elastycznie, z uwzględnieniem konkretnych okoliczności danej sprawy i wykładni celowościowej. Pojęcie to powinno być tak interpretowane, by uwzględniało ocenę, czy wynik postępowania doprowadzi do usunięcia wątpliwości istniejących na tle określonego stosunku prawnego i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów. Powództwo z art. 189 k.p.c. musi być celowe, ma bowiem spełniać realną funkcję prawną, a wydane na tej podstawie orzeczenie winno skutkować określeniem w sposób jednoznaczny sytuacji prawnej stron. Nie można zakwestionować interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma ono znaczenie zarówno dla obecnych, jak i przyszłych możliwych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw, czy sytuacji prawnej podmiotu występującego z żądaniem (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2017 roku, V ACa 984/17). Natomiast o braku takiego interesu można mówić zarówno wówczas, gdy powód nie ma jakiegokolwiek potrzeby ustalenia prawa lub stosunku prawnego, jak również wtedy, gdy może on osiągnąć w pełni ochronę swych praw w sposób prostszy i łatwiejszy np. w procesie o świadczenie albo ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 2 lutego 2018 roku, I ACa 724/1, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2017 roku, V CSK 52/17). W wyroku z dnia 10 kwietnia 2014 roku Sąd Najwyższy przyjął jednak, że możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie, nie wyklucza istnienia interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego lub prawa, gdy ustalenie takie zapewni w większym stopniu ochronę praw powoda niż orzeczenie zobowiązujące do świadczenia. Ograniczanie możliwości wystąpienia z powództwem o ustalenie w takich sytuacjach byłoby sprzeczne z jego celem, którym, jak się podkreśla, jest zapewnienie skutecznej ochrony prawnej realizowanej w ramach szeroko pojmowanego dostępu do sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2014 roku, II PK 179/13). Powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa jest uzasadnione w sytuacji, gdy zgłoszone żądanie zmierza - w większej mierze niż inne mogące wchodzić w rachubę postępowania - do zapewnienia ochrony praw osoby zainteresowanej.

W ocenie Sądu, strona powodowa wykazała, że posiada interes prawny w ustaleniu nieważności umowy z dnia 18 października 2019 roku, gdyż pomiędzy stronami istnieje w tym zakresie spór, a kwestia ważności bądź nieważności umowy rzutuje na zakres ewentualnych wzajemnych obowiązków stron umowy. Strona pozwana przed wniesieniem powództwa w niniejszej sprawie przeczyła twierdzeniom powoda jakby zawarta przez strony umowa nie należała do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, przez co do jej ważności była wymagana zgoda przedstawiciela ustawowego. Orzeczenie wydane w niniejszej sprawie definitywnie zakończy spór co do tego, czy umowa była ważna i czy W. S. zobowiązany jest do zapłaty opłat z tego tytułu.

Stosownie do art. 15 k.c., małoletni którzy ukończyli lat trzynaście mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, ważność czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, wymaga zgody jej przedstawiciela ustawowego (art. 17 k.c.), albo potwierdzenia przez przedstawiciela ustawowego bądź przez małoletniego po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 18 k.c.).

Z kolei art. 20 k.c. stanowi, że osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Rygoryzm art. 17 k.c., ze względów praktycznych, musi być w pewnych błahych sprawach złagodzony. Z tego powodu ustawodawca w art. 20 k.c. uznaje, że niektóre czynności tego rodzaju mogą być dokonywane przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych samodzielnie. Dotyczy to wyłącznie umów (nie zaś czynności jednostronnych), które są powszechnie zawierane w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego. Umowy takie muszą zatem być powszechnie zawierane, dotyczyć drobnych oraz bieżących spraw życia codziennego.

Czynności te muszą spełniać te kryteria zarówno z punktu widzenia oceny obiektywnej, jak i w odniesieniu do konkretnej sytuacji majątkowej i osobistej osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych. Należy tu zaliczyć np. zawieranie umów sprzedaży artykułów spożywczych, środków higieny, papierniczych, przewozu środkami komunikacji miejskiej, uczestniczenia w imprezie kulturalnej, sportowej czy rozrywkowej, o ile nie mają dużej wartości. Umowa taka nigdy nie może przekraczać zwykłego zarządu majątkiem osoby, która nie ma zdolności do czynności prawnych, ani nie może należeć do ważniejszych spraw tej osoby.

Interpretacja umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego zależy od okoliczności, takich jak charakter środowiska społecznego oraz sytuacja materialna rodziny. Inna jest bowiem skala drobnych spraw dziecka zamożnych rodziców żyjących w wielkim mieście.

Pojęcie umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego należy odnieść do wieku i sytuacji życiowej dziecka lub osoby ubezwłasnowolnionej. Dziecko może zarówno nabywać różne przedmioty do zaspokojenia swoich potrzeb konsumpcyjnych, jak i sprzedawać swoje przedmioty, w tym także zebrane przez siebie owoce lub wytworzone przez siebie drobne towary. Istotne znaczenie mają tutaj takie okoliczności, jak charakter środowiska społecznego czy sytuacja materialna rodziców dziecka znana jego kontrahentowi. Pojęcie „drobne, bieżące sprawy życia codziennego”, o którym mowa w art. 14 § 2 k.c. należy interpretować, dążąc do jego obiektywizowania. O charakterze takich spraw decyduje wartość przedmiotu umowy, jej typowość w stosunkach społecznych charakterystycznych dla grupy, do której przynależy osoba niezdolna do czynności prawnych (małoletni), nieskomplikowanie procedury zawierania umowy. Wszystko to pozwala przyjąć, że małoletni niemający zdolności do czynności prawnych nie będzie mógł samodzielnie zawrzeć, np. umowy rachunku bankowego, gdyż nie jest to zdarzenie prawne, które można racjonalnie kwalifikować do kategorii „drobnych, bieżących spraw życia codziennego” (P. Bodył Szymala, Małoletni posiadaczem rachunku bankowego. Prawo Bankowe 2004/12, s. 76). Drobne, bieżące umowy życia codziennego to takie, których charakter w praktyce wyłącza rażąco wartościową dysproporcję świadczenia. W sytuacjach, gdyby taka dysproporcja rzeczywiście miała miejsce w stopniu uzasadniającym świadome pokrzywdzenie osoby wyzyskanej, taka umowa po prostu nie mieściłaby się w zakresie normowania art. 20 k.c. i – jako negotium claudicans – wymagałaby potwierdzenia na podstawie art. 17 k.c.

W realiach przedmiotowej sprawy nie ulega wątpliwości, że powód zawarł umowę z pozwaną w dniu 18 października 2019 roku, a w chwili zawarcia umowy miał ukończone 16 lat.

W ocenie Sądu, przedmiotowa umowa o korzystanie z usług klubu fitness nie może być uznana za umowę powszechnie zawieraną w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Zdaniem Sądu, jakkolwiek wysokość miesięcznych opłat obciążających powoda z tytułu tej umowy nie była wysoka, to jednak z uwagi na czas trwania umowy, brak było podstaw do uznania jej za dotyczącą bieżących codziennych potrzeb. W ocenie Sądu, nawet przy posiadaniu przez powoda pełnej zdolności do czynności prawnych nie można by twierdzić, iż przedmiotowa umowa należy do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, gdyż dla zobrazowania kategorii takich umów i ich ciężaru gatunkowego, w piśmiennictwie wskazuje się przykładowo zakup gazety czy pojedynczych artykułów spożywczych. Umowa o korzystanie z usług klubu fitness zawarta z podmiotem profesjonalnym na okres jednego roku, której łączny koszt wynosił 1.188 zł, bez wątplenia nie należy do drobnych bieżących spraw życia codziennego i jako taka nie jest objęta hipotezą normy art. 20 kc. Brak rozeznania powoda w znaczeniu tej umowy i jej prawnych konsekwencjach był zaś w niniejszej sprawie aż nadto widoczny.

Nie bez znaczenia dla oceny charakteru łączącej strony umowy jest okoliczność, że pozwana zawarła w § 5 ust. 3 Regulaminu usług – (...) – Oferta Regularna zapis dotyczący kary umownej za wypowiedzenie umowy przed terminem jej obowiązywania. Kara umowna za przedterminowe rozwiązanie umowy stanowi iloczyn wartości opłaty miesięcznej obowiązywania umowy oraz liczby miesięcy, które pozostały do końca okresu obowiązywania umowy, gdyby umowa nie została rozwiązana. Co istotne, z § 5 ust. 4 Regulaminu usług wynika, że użytkownik ma prawo rozwiązać umowę wyłącznie w przypadku niedostępności usług trwającej dłużej niż 7 dni. Jedynie na marginesie należy wskazać, że postanowienia takie należy ocenić jako niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. Zgodnie

z tym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Konsument, w myśl wskazanych postanowień, nie może umowy rozwiązać bez ponoszenia kosztów finansowych, w przypadku istotnych powodów jak np. zmiana miejsca zamieszkania, utrata źródła utrzymania. Narzucona przez pozwaną opłata jednorazowa, będąca w istocie karą umowną, w żaden sposób nie została powiązana z wydatkami, jakie pozwana miałaby ponieść w związku z zawarciem umowy i jej realizacją. Ponadto, tak zastrzeżona kara umowna przerzuca całe ryzyko za rozwiązanie umowy na użytkownika. W ocenie Sądu, w sytuacji, gdy do rozwiązania umowy dochodzi w pierwszych kilku miesiącach od zawarcia umowy, kara umowna okazuje się być bardzo wysoka. Należy podkreślić, że postanowienie umowne, które pozbawia wyłącznie konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia jest niedozwoloną klauzulą umowną o którym mowa w art. 385³ pkt 14 k.c. Z kolei zgodnie z art. 385³ pkt 17 k.c. niedozwolonym postanowieniem umownym jest postanowienie, które nakłada na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego. Mając na uwadze sformułowane warunki umowy, należy podnieść, że nie może ona zostać zaliczona do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Tak skonstruowane postanowienia umowne, które dotyczą sfery majątku powoda narażają go (a także jego rodziców) na ryzyko negatywnych konsekwencji dotyczących jego majątek.

Jak zostało już wcześniej wspomniane, zakres drobnych bieżących spraw życia codziennego zależy od wieku danej osoby, jej dojrzałości, charakteru środowiska społecznego oraz sytuacji materialnej rodziny. W momencie zawarcia umowy W. S. miał 16 lat. Powód jest chłopcem z deficytami zdrowotnymi. Został u niego stwierdzony zespół hiperkinetyczny oraz zaburzenia integracji sensorycznej. Powód posiada orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej. W. S. nie dysponuje własnym zarobkiem, pozostaje na utrzymaniu rodziców. W ocenie Sądu, nie bez znaczenia dla niniejszej sprawy są deficyty występujące u powoda, bowiem zakres drobnych bieżących spraw życia codziennego inaczej będzie odczytywany w sytuacji zdrowego, dorastającego dziecka, a inaczej u dziecka z powodu dysfunkcji intelektualnej. W miarę dorastania u zwyczajnie rozwijającego się dziecka wzrasta jego zdolność do rozeznania znaczenia przedsięwziętych czynności, w tym także znaczenia coraz istotniejszych umów. Jednakże w przypadku powoda taka zdolność może zostać istotnie zachwiana. Okoliczności zawarcia niniejszej umowy świadczą niewątpliwie o tym, że powód nie miał świadomości tego, jakie zobowiązania z niej wynikają, w szczególności, że wiąże się z tym konieczność uiszczania comiesięcznej opłaty za karnet. Co więcej, zdaniem Sądu, jakkolwiek jednorazowy wydatek w wysokości 99 zł na skorzystanie z usług fitness klubu, nie stanowiłby znaczącego obciążenia dla rodziców powoda, biorąc pod uwagę ich sytuację majątkową, to jednak łączna kwota wynikająca z umowy, tj. 1.188 zł, nie jest już kwotą bagatelną.

Ponadto wskazać należy, że większość klubów fitness nie tylko wymaga potwierdzenia zawarcia samej umowy przez przedstawiciela ustawowego. Kluby fitness stosują rozbudowane formularze, w których rodzice wyrażają zgodę na udział dziecka w zajęciach na terenie siłowni, samodzielne korzystanie z siłowni przez dziecko. Brak zgód wymaganych prawem, wiąże się z negatywnymi konsekwencjami dla kierownictwa klubu i to klub powinien ponosić ryzyko z tym związane.

W niniejszej sprawie wobec braku potwierdzenia umowy z dnia 18 października 2019 roku przez przedstawiciela ustawowego, umowa ta stała się nieważna. Przedstawiciele ustawowi powoda w wyraźny sposób odmówili potwierdzenia umowy składając reklamacje pozwanej, jak również wnosząc pozew w niniejszej sprawie. Wobec czego Sąd orzekł jak w punkcie I. wyroku.

Sąd stanął na stanowisku, iż zgłoszone przez powoda roszczenie o zapłatę kwoty 70 zł znajdowało swe uzasadnienie, z tym jednak zastrzeżeniem, że właściwą podstawę prawną tegoż roszczenia stanowią przepisy regulujące kwestie odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej z tytułu czynów niedozwolonych, a nie jak przyjął powód, przepisy dotyczące odpowiedzialności kontraktowej. W niniejszej sprawie niespornym było, że w celu polubownego załatwienia niniejszej sprawy, a także w zakresie sporządzenia pozwu, rodzice powoda skorzystali z odpłatnej pomocy Federacji

(...) działającej na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U.2020.1057). Za świadczoną pomoc Federacja (...) wystawiła notę księgową na kwotę 70 zł.

W myśl art. 415 k.c., kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. W odniesieniu do komentowanego przepisu przyjmuje się, że odpowiedzialność deliktowa powstaje wówczas, gdy łącznie wystąpią trzy następujące przesłanki: 1) zawinione i bezprawne działanie lub zaniechanie sprawcy; 2) szkoda oraz 3) normalny związek przyczynowy między bezprawnym i zawinionym zachowaniem sprawcy a szkodą.

W odniesieniu do przesłanki bezprawnego i zawinionego zachowania należy podkreślić, iż pozwana jest profesjonalnym podmiotem, zajmującym się określoną działalnością gospodarczą. W zakresie tej działalności, należy od pozwanej niechybnie oczekiwać podwyższonych standardów w zakresie świadczonych usług, w tym w szczególności w sytuacji, gdy – jak w przedmiotowej sprawie – są one świadczone na rzecz konsumenta. Za bezprawne należy uznać zachowanie pozwanej polegające na domaganiu się zapłaty należności wynikających z umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej prawem zgody przedstawiciela ustawowego. W ocenie Sądu kwota dochodzona pozwem stanowi szkodę powoda w rozumieniu art. 361 k.c. Gdyby nie bezprawne i zawinione działanie pozwanej, powód nie musiałby korzystać z pomocy Federacji (...) i w konsekwencji nie poniósłby szkody, co świadczy o związku przyczynowym pomiędzy szkodą powoda a działaniem (zaniechaniem) pozwanej.

Odsetki ustawowe za opóźnienie od żądanej kwoty 70 zł Sąd zasądził od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanej odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 18 maja 2020 roku – na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c.

Sąd oddalił powództwo jako niezasadne za 1 dzień odsetek: 18 maja 2020 roku, o czym orzekł w pkt III. wyroku. Data doręczenia pozwanej odpisu pozwu jest datą doręczenia wezwania pozwanej do zapłaty świadczenia bezterminowego, a zatem pozwana popadła w opóźnienie w dniu następnym.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c., zgodnie z którymi strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu); od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

Na koszty procesu poniesione przez wygrywającą proces stronę powodową złożyła się opłata sądowa od pozwu w kwocie 100 zł, obliczona na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2020.755 j.t.)

W związku z powyższym, w punkcie IV. wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt III C 520/20

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować w kontrolce terminowego sporządzania uzasadnień wyroków, w tym fakt przebywania sędziego na urlopie wypoczynkowym od dnia 17 sierpnia do dnia 1 września 2020 roku.
2. Odpis wyroku wraz z odpisem uzasadnienia doręczyć pełnomocnikowi strony pozwanej.
3. Akta przedłożyć z pismem, apelacją lub za 30 dni.

S., dnia 7 września 2020 r., Asesor sądowy K. K.